

El compromís amb la realitat

Joan Garí

En un temps en què allò que sol circular pel bigarrat univers dels mitjans de comunicació són aquests individus una mica assilvestrats que s'identifiquen amb el rètol de "dreta sense complexos" (sic), és un plaer llegir tot un senyor de les lletres, un conservador d'estil britànic –educat i flegmàtic– com Valentí Puig. L'ocasió és ara la publicació d'un dietari original de l'any 1985, *Rates al jardí*. L'obra manté una continuïtat temporal i estilística amb els dos dietaris anteriors de l'autor, *Bosc endins* (publicat el 1982, però escrit entre el 1970 i el 1979) i *Matèria obscura* (que va veure la llum el 1991, amb notes datades entre el 1980 i el 1984).

Jo el veig a la manera britànica, però l'autor es mira a l'espill i hi sorprèn un gaullista en aquest costat dels Pirineus, més atent a l'honor del curs de les coses que no a les servituds simbòliques. No caldria esbremar excessivament en aquest llibre, tanmateix, la clau ideològica. No és tan sols el conservador instintiu el que s'hi retrata, sinó sobretot el *fadrinango*, el *vieux garçon* torbat "per una periòdica temptació de gresca". L'home que es gasta l'herència de la mare en beguda i putes ens ensenya la ferotgia d'un horitzó vital on no cal fer-se il·lusions: la llibertat és jaure nu i espaterrat en una cambra folrada de miralls amb una meuca de bon veure –mai tan ben dit–, sabent que a fora no ens espera sinó la fatalitat lacònica d'un aforisme: "Cada vegada hi ha més gent i menys persones."

Com a bon liberal, a Puig no li agrada que ningú li diga com ha de comportar-se ni com ha de pensar. Com a escriptor, a més, té en la soledat la seua amant més comprensiva. Passa els estius en una caseta d'Alaró mastegant entre dents: "Sé que no vendrà ningú i res no esperar", mentre al jardí el brogit de les rates li recorda que encara hi ha món,

Rates al jardí

VALENTÍ PUIG

Edicions 62

Barcelona, 2011

130 pàgines / 21,50 euros

però en una llunyania prescindible. La vida solitària i l'escriptura pública el salva d'haver caigut en l'error del matrimoni i del funcionariat (si és que són coses diferents), mentre no s'oblida de cultivar "el somni universal de les dones".

Ça i lla va deixant caure les vicissituds del seu ofici de periodista i crític literari, com quan s'adona –amb molts

anys d'avançada– de la vàlua de *Vida i destí* de Valeri Grossman. Confessa que "per ser fort, potser no s'ha de voler ser res", mentre observa amb curiositat –sorpès agradablement pel seu pragmatisme– l'experiment socialdemocrata de Felipe González. Curiosament, hi sent una estranya simpatia. Al capdavall, sospita que la dreta de l'època (l'Aliança Popular de Fraga) "ho faria pitjor" i té en el populisme *mallorquinaro* de Gabriel Cañellas l'ocasió perfecta per a refermar-s'hi. No hi ha cap perill, però, que algú que considera Jean-Paul Sartre "un mentor de terroristes" tinga cap afecció cap a la literatura *engagée*. En les seues paraules: "El compromís només és possible amb la realitat, no amb les ideologies."

L'escriptor que considera "la combinació ideal" un 30% de Chateaubriand i un 70% de Stendhal és també l'ésser humà que experimenta la "nostàlgia impossible de les lleialtats religioses i de les societats ben jerarquitzades". La qual cosa es conjumina amb la sacralització dels petits gestos arrapats a l'escorça de la memòria, com el del pare de simpaties republicanes escenificant la seua autoritat tallant un meló a taula.

I tot això, senyores i senyors, és la llibertat.

www.oficidector.blogspot.com

ACN